

בכלם, משום ששני צדדים אוחזים אותו, אש ומים. ורוח נקרבת לו בשביל שני אלה ועושה בו מעשה. נמצא שכשמתחבר עפר עם, עושה ומוליד עפרות אחרים כמו שלהם, כמו שזוהב מוליד עפר פסלת ירקה, שהיא כמו זהב ממש. כמו שכסף שמוליד עפרת, וכמו שנחשת העליונה מולידה בדיל שהוא נחשת קטנה. כמו שברזל מוליד ברזל, וסימנך - (משלי כז) ברזל בברזל יחד.

בא ראה, אש רוח מים ועפר, כלם אוחזים זה בזה וקשורים זה בזה, ואין בהם פרוד. והעפר הזה, כשהוא מוליד אחר כך, לא מתקשרים זה בזה כאותם עליונים, כמו שנאמר (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, באלה היה פרוד.

משום שהרי העפר, כשהוא מוליד בפח של שלשת העליונים, מוציא ארבעה נהרות ששם נמצאות אבנים יקרות, והם במקום אחד, שפתיב שם הבדלח ואבן השהם. ואותן אבנים יקרות הן שתיים עשרה, והן לארבעה צדדי העולם כנגד שנים עשר שבטים, שפתיב (שמות כח) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם. ושנים עשר הבקר הללו שהם פתחת הים.

בא ראה, כל ארבעת הצדדים העליונים שאמרנו, אף על גב שנקשרים זה בזה, והם הקיום שלמעלה ומטה, קיום של העולם יותר הוא הרוח, משום שהכל עומד בגללו, ונפש לא עומדת אלא ברוח, שאם נגרעת הרוח אפלו רגע אחד, אין הנפש יכולה להתקיים,

בגין דכלא קיימא

בלא עפר, לית זהב וכסף ונחשת, דהא כל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה, לאתקשרא דא בדא. ואתאחיד עפר בכלהו, בגין דתרין סטרין אחידן ליה, אשא ומיא. ורוחא אתקריב ביה, בגין אלין תרין ועביד ביה עבידתא.

אשתבח, דכד אתחבר עפרא בהדייהו, עביד ואוליד עפרא אחרנין, פגוונא דלהון. פגוונא דזהב, אוליד עפרא סוספיתא ירוקא, דאיהו כגוונא דדהבא ממש. פגוונא דכסף, אוליד עופרת. פגוונא דנחשת עילאה, אוליד קסיטרא דאיהו נחשת זוטא. פגוונא דברזל, אוליד ברזל, וסימנך (משלי כ"ז) ברזל בברזל יחד.

תא חזי, אש רוח מים ועפר, בלהו אחידן דא בדא, ואתקשרן דא בדא. ולא הוי בהו פרודא. ועפר דא, פד איהו אוליד לבתר, לא מתקשרן דא בדא כאינון עלאי, פמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, באלין הוי פרודא.

בגין דהא עפר, פד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי, אפיק ארבעה נהרין, דתמן משתפחי אבני יקר, ובאתר חד אינון, דכתיב שם הבדלח ואבן השהם. ואלין אבני יקר אינון תריסר, ואינון לארבע סטרי עלמא, לקביל תריסר שבטין, דכתיב, (שמות כ"ח) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם. ואלין תריסר בקר, דאינון תחות ימא.

תא חזי, פל ארבעה סטרין עלאין דקאמרן, אף על גב דמתקשרן דא בדא, ואינון קיומא דלעילא ותתא, קיומא דעלמא יתיר

בְּגִינִיהַ, וְנִפְשָׁא לָא קִיִּימָא אֱלָא בְּרוּחָא, דְּאִי גֵרַע רוּחָא אֲפִילוּ רִגְעָא חֲדָא, נִפְשָׁא לָא יְכִילַת לְאַתְקִיִּימָא, וְרִזָּא דָא כְּתִיב, (משלי י"ט) גַּם בְּלֹא דַעַת נִפְשָׁא לָא טוֹב. נִפְשָׁא בְּלֹא רוּחָא לָאו אִיהוּ טוֹב, וְלֹא יִכְלֹא לְאַתְקִיִּימָא.

וְתָא חֲזִי, אֵינּוּן תְּרִיסְר דְקֵאמְרֵן, דְּאֵינּוּן תְּרִיסְר אַבְנִין, אֵינּוּן תְּרִיסְר בְּקָר, דְּתַחֲוֹת יִמָּא. בְּגִין כֵּן, נָטְלוּ אֵינּוּן תְּרִיסְר נְשִׂאִים, (במדבר ד') כֹּל הַבְּקָר לְעֹלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים וְגו'. וְכֹלֹא רִזָּא עֲלָאָה הוּא, וּמֵאֵן דִּישְׁגַּח בְּמִלִּין אֱלִין, יִשְׁגַּח בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה, דְּעֵקֶר דְּכֹלֹא בִּיהַ.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הָא דְאָמַר ר' חֲזַקְיָה, דְּכַד בְּרָא קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, מִעֲפָרָא דְמִקְדָּשָׁא דְלִתְתָא אֲתַבְּרִי, מִעֲפָרָא דְמִקְדָּשָׁא דְלַעִילָא אֲתַיְיְהִיב בִּיהַ נִשְׁמָתָא. כְּמָה דְכַד אֲתַבְּרִי מִעֲפָרָא דְלִתְתָא, אֲתַחֲבֵרוּ בִּיהַ תְּלַת סְטָרֵי יְסוּדֵי עֲלָמָא. הֲכִי נָמִי כַד אֲתַבְּרִי מִעֲפָרָא דְלַעִילָא, אֲתַחֲבֵרוּ בִּיהַ תְּלַת סְטָרֵי יְסוּדֵי עֲלָמָא, וְאִשְׁתַּלִּים אָדָם. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, (תהלים ל"ב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחַשֵׁב יְי' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה. אֵימְתִי לֹא יִחַשֵׁב יְי' לוֹ עוֹן, בְּזִמְן דְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה.

תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה אֲשֶׁתְּלִים יִתִיר מֵאַבְהֶן, בְּגִין דְמִלִּיל עֲמִיָה קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִיר מִכְּלָהוּ, וּמֹשֶׁה פְּנוּימָאָה דְבִי מִלְּפָא עֲלָאָה הָוָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי. לָכֵן אָמַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְי' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. (שמות ר') רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאִי קָרָא אֶפְכָא הוּא, דְכְּתִיב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִעֲבוּדֹתֶם, וּלְבַתֵּר וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם, הָוָה לִיהַ

וְסוּד זָה כְּתוּב (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נִפְשָׁא לָא טוֹב. נִפְשָׁא בְּלִי רוּחַ אֵינְהָ טוֹב, וְלֹא יְכוּלָה לְהִתְקַיֵּם. וְכֹא רָאָה, אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁאֲמֵרְנוּ, שְׁהֵם שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אַבְנִים, הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר שְׁתַּחַת הַיָּם. מִשּׁוּם כֵּן נָטְלוּ אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר נְשִׂאִים (במדבר ד') כֹּל הַבְּקָר לְעֹלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים וְגו'. וְהַכֹּל הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, וּמִי שִׁישְׁגִּיחַ בְּדְבָרִים הַלְלוּ, יִשְׁגִּיחַ בְּסוּד הַחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁהַעֲקֵר שֶׁל הַכֹּל בָּהַ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה שְׁאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, שְׁכַשְׁבְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, מִעֲפֹר הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְטָה נִבְרָא, וּמִעֲפֹר הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעֵלָה נִתְּנָה בּוֹ נְשָׁמָה, וּכְמוֹ שְׁכַשְׁבְּרָא מִהַעֲפֹר שְׁלִמְטָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, כֵּן גַּם כְּשֶׁנִּבְרָא מִן הָעֲפֹר שְׁלִמְעֵלָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְהִשְׁתַּלֵּם הָאָדָם, וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב (תהלים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחַשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה. אֵימְתִי לֹא יִחַשֵׁב ה' לוֹ עוֹן? בְּזִמְן שְׁאֵין בְּרוּחֹו רְמִיָה.

בֵּא רָאָה, מֹשֶׁה נִתְקַן יוֹתֵר מִהֶאֱבֹוֹת, מִשּׁוּם שְׁדַבֵּר עִמּוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְדַרְגָּה יוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה מִכֻּלָּם, וּמֹשֶׁה מִפְּנֵים בֵּית הַמִּלֶּךְ הָעֲלִיּוֹן הִיָּה, וְעַל זָה כְּתוּב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', וְהָרִי בְּאֲרָנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

לָכֵן אָמַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פְּסוּק זָה הוּא הַפּוּרָף, שְׁכַתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם בְּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִעֲבוּדֹתֶם, וְאַחַר כֵּן וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם. הִיָּה לוֹ לֹמַר מִתַּחַלָּה וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם, וְאַחַר כֵּן